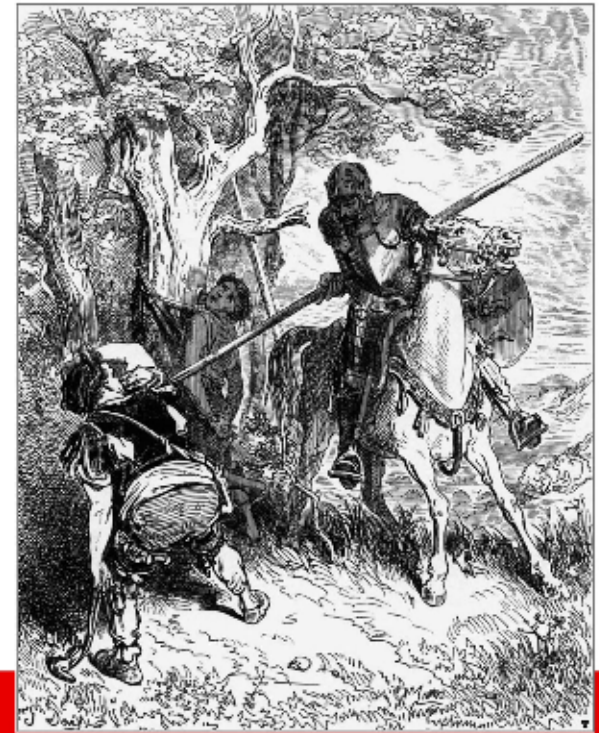

Miguel de Cervantes: català de Xixona

Proves i raons d'una ocultació

Conferència a càrrec d'en **Jordi Bilbeny**

 Fundació
d'Estudis Històrics
de Catalunya

Web www.histocat.com

Telèfon 93 240 12 05

Fax 93 200 65 94

Adreça Borí i Fontestà 41

08017 Barcelona

Catalunya

E-mail info@histocat.com

ALGUNES DADES IMPORTANTS SOBRE LA CENSURA I EL CONTROL D'IMPRESA AL SEGLE XVI (I)

1501.- “Decret o Encíclica de la Impremta” del **Papa Alexandre VI**.

1503.- Pragmàtica dels **Reis Catòlics** sobre el control de les impremtes i estampació de llibres.

1515.- Papa Lleó X: Disposició suprema sobre la impressió de llibres (censura i concessió de llicències).

1524.- Climent VII: Butlla “Caena Domini” contra els llibres d’En Luter.

1527.- Cèdula Reial d’En **Carles I** que prohibeix “que es venguin ni imprimeixin les relacions que va enviar En Cortès de les Índies”.

1528 a 1536.- Als Concilis de Bruges (1528), de París (1528), de Canterbury (1529) i de Colònia (1536) hom proclama la prohibició de tot llibre, paper, gravat, etc. que no hagi estat revisat per les autoritats competents.

1540.- Edicte d’En **Carles V** contra les publicacions de Luter, Wicleph, Huss, Melancthon, etc.

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

ALGUNES DADES IMPORTANTS SOBRE LA CENSURA I EL CONTROL D'IMPREMTA AL SEGLE XVI (II)

1540.- Primer Índex expurgatori de llibres.

1543.- “Index librorum haereticorum”, publicat pels teòlegs de la Sorbona, de París.

1548-49.- Índex de llibres prohibits a Venècia (1548) i a Colònia (1549).

1556.- 21 de setembre: Reial Cèdula d'En Felip I (II de Castella) que prohibeix, entre d'altres matèries, la impressió dels llibres que tracten d'Amèrica.

1556.- 9 d'octubre: Reial Cèdula de Felip I (II de Castella) per la qual s'ordena als oficials reials dels ports americans que reconeixin els llibres que arriben en els vaixells i que recullin els que es trobin a les llistes dels índexs de la Santa Inquisició.

1557.- Primer Índex pontifici, de Pau IV.

1558.- 7 de setembre: Pragmàtica d'En Felip I (II de Castella), per la qual es mana imprimir un Catàleg de tots els llibres prohibits a fi que siguin cremats públicament.

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

ALGUNES DADES IMPORTANTS SOBRE LA CENSURA I EL CONTROL D'IMPRESA AL SEGLE XVI (III)

1560.- 14 d'agost: Reial Cèdula de **Felip I (II de Castella)** que reforça la de 1556.

1562.- Segon Índex de Pau IV.

1564.- Índex del Concili de Trento.

1566.- Sagrada Congregació de l'Índex, formada per **Pius V**, amb Antonio Possio de secretari.

1569.- La República de Venècia accepta el Catàleg de Llibres Prohibits del Concili de Trento.

1570.- Edicte que obliga a aplicar l'Índex a Flandes i als Països Baixos.

1573.- Al Concili de Milà, s'aprova fer complir l'Índex.

1585.- **Sixte V** augmenta l'autoritat de la Sagrada Congregació de l'Índex.

1586.- Publicació de l'Índex a Lió.

1590.- Concili de Tolosa: nova formulació de regles per al control dels llibres.

1594.- Concili d'Avinyó: nova formulació de regles per al control dels llibres.

ALBERTO BLECUA (I)

ALBERTO BLECUA (*Manual de Crítica Textual*), en parlar de la transmissió impresa escriu:

“Esment a part mereixen les edicions falsificades i contrafetes, **IMPRESSES AMB PEU D’IMPREMTA I ANY DIFERENT AL VERITABLE**, frau molt freqüent al segle XVII (p. 177)

Passa amb Guzmán de Alfarache, el Persiles d’En Cervantes, algunes comèdies d’en Lope de Vega, Tirso de Molina i Calderón de la Barca i **“en general amb totes aquelles obres de gran èxit, per motius literaris o d’altre índole” religiosa o política**, p. 177.

En Josep Guia també ha demostrat que la falsificació de l’autoria s’esdevé també al *Tirant lo Blanc*.

ALBERTO BLECUA. Manual de Crítica Textual (II)

Diu En Blecua que **“En tots aquests casos cal un coneixement molt profund dels impresos de l'època per poder determinar la data i el lloc d'impressió”** (p. 177)

I avisa que “no s'han de confondre les impressions il·legals amb d'altres de perfectament lícites”.

I rebla: “Les queixes dels poetes [i escriptors en general] per deturpació de les seves obres, i pels furts i les falses atribucions, sobrepassen en alguns casos el simple tòpic retòric” (p. 207)

Pel que fa a **En Cervantes**, també podem dir que **no és conserva l'original de cap llibre, ni moltíssimes de les seves primeres edicions**, que hi ha llibres amb dues versions totalment diferents, que la dedicatòria del Quixot al Duc de Béjar substitueix l'original, perduda. I que no s'han trobat mai més les **edicions del Quixot de Barcelona i d'Anvers**.

FRANCISCO RICO I LA CENSURA DEL QUIXOT (I)

“L’original presentat per Cervantes al Consell Reial segurament no fou, per descomptat, un manuscrit autògraf, sinó una còpia en net realitzada per un emanuense professional [...]. Tal era el procedir seguit en la immensa majoria dels casos”.

En Cervantes no va revisar les últimes proves d’impremta.

Al Quixot hi ha **“omissions, ruptures de la continuïtat, epígrafs erronis”**, que poden ser obra dels impressors.

“Hi ha indicis per sospitar que la novel·la no va escapar de la censura totalment indemne”.

“No sabrem mai amb exactitud en quina mesura afectaren el text cervantí la manera de producció del volum i les circumstàncies que el condicionaren”.

“En moltes ocasions no podem estimar l’abast dels incidents tipogràfics”.

FRANCISCO RICO I LA CENSURA DEL *QUIXOT* (II)

Sobre la 1a edició: “la lacra més greu de [l’edició] prínceps és la formidable quantitat d’errates. Des de la portada [...] fins a l’última paraula del text [...] no hi ha cap mena de nyap que no tingui lloc a l’*Ingenioso Hidalgo* de 1604”: els errors “són diversos centenars”.

En el fragment de l’ase, hi ha interpolades 80 línies.

Hartzenbusch creu que hi ha “errates i dislocacions” per culpa dels caixistes. Diu que “allò no havia estat per manca de memòria de l’autor, sinó per culpa dels impressors”.

En Rico parla sovint d’una edició prínceps de 1604. A què es refereix? Què se n’ha fet?

“La transmissió del *Quixot* està presidida per una progressiva contaminació del text”.

FRANCISCO RICO I LA CENSURA DEL *QUIXOT* (III)

El text valencià del *Quixot* “fou també expurgat amb més zel”.

“La impressió d’En Mey [València, 1605] es mostra poc degra a explicar l’original i no té manies per completar bastants planes que es quedaren curtes afegint les paraules o frases que convinguin a fi d’aconseguir-ho”.

“És evident que En Cervantes no rellegí la novel·la línia a línia”, abans que s’imprimís.

En Rico també assegura que la **“Dedicatòria” al Duc de Béjar és improvisada, “enterament aliena a Cervantes”**, perquè l’original de l’autor s’ha perdut, conjuntament amb la llicència d’impressió i les aprovacions. **Com s’han pogut perdre les llicències reials**, quan aquestes eren la garantia que el llibre es podia imprimir?

- La dóna d’En Sanxo Pança té un munt de noms a la novel·la. Per què?
- Com és que s’han perdut tantes primeres edicions de les obres d’En Cervantes?
- Com és que no se’n conserva, a més a més, cap original?

EL INGENIOSO HIDALGO DON QUIXOTE de la Mancha.

*Compuesto por Miguel de Cervantes
Saavedra.*

DIRIGIDO AL DVQUE DE
Bejar, Marques de Gibraltar, Conde de Benalcazar, y
Bañares, Virrey de la Puebla de Alcazar, Señor
de las villas de Casilla, Curiel,
y Burguillos.

Impreso con licencia, en Valencia, en casa de
Pedro Patricio Mey, 1605.

A costa de Iusepe Ferrer mercader de libros,
delante la Diputacion

Mancha.

uel de Cervantes
dra.

L DVQVE DE

LLIBRES ORIGINALMENT EN CATALÀ TRADUÏTS AL CASTELLÀ (I)

Pere Antoni Beuter

Pròleg a l'edició castellana de la *Historia de Valencia* (1546), Vg. *Renaixement a la Carta*, p. 134-136:

“**S’imprimí en llengua valenciana, com jo la composí**”, però el llibre “era necessari proveir-lo de llengua castellana perquè fos entesa en els llocs on no entendrien la valenciana”. **S’excusa de traduir l’obra**, donat que “sent jo valencià natural i escrivint de València als seus regidors [en valencià, ara] escrigui en castellà, llengua estranya per València”, perquè havent vingut els diversos regnes d’Espanya “a una general i sola senyoria, excepte el regne de Portugal, sembla que al mateix temps requereix que siguin tots en una llengua comuna”.

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

LLIBRES ORIGINALMENT EN CATALÀ TRADUÏTS AL CASTELLÀ (II)

Jeroni Pujades

Pròleg a la *Crònica Universal del Principat de Catalunya* (1606): no va traduir el llibre al castellà com volien alguns, Vg. *Renaix. a la Carta*, p. 139-141:

“Desitjaven alguns que fos aquesta obra escrita en llengua castellana, com aquella que és més estesa i entesa per les nacions estrangeres. Però no és estada possible altra cosa del que s’és fet”. És a dir que publica el primer volum en català, però tots els restants en castellà, tot i deixar dit que escriu en català “per no ser ingrati a la pàtria i nació, deixant la pròpia per altra llengua” i perquè “els prelats, doctors, mestres i escriptors deuen acomodar-se al profit i utilitat dels súbdits, oynts, dexebles o lectors, no obstant sien murmurats, menyspressats y, com diu Sant Pau, excomunicats y anathematizats” i no fer com d’altres que usen la llengua castellana.

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

LLIBRES ORIGINALMENT EN CATALÀ TRADUÏTS AL CASTELLÀ (III)

Onofre Manescal

Sermó (1603),

...no vol que s'imprimeixi en castellà, “del qual parer eren alguns, entenent que en llenguatge castellà avia de ser més comú i més apazible”. Ídem, p. 138. Els sermons següents són ja en castellà.

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

LLIBRES ORIGINALMENT EN CATALÀ TRADUÏTS AL CASTELLÀ (IV)

Lluís Ponç d'Icard

Pròleg a l'edició castellana del *Llibre de les Grandeses de Tarragona* (1572),
p. 136-37

“aquest llibre avia jo compost, discret i savi lector, en llengua catalana”, però “coneixent el greuge que feia a aquesta ciutat, que per sola Catalunya el meu llibre fos fet [...] m’ha semblat traduir-lo al castellà, encara que jo hi estigui poc versat, no perquè tingui jo per millor aquesta llengua que la catalana ni que altres, sinó que com sigui jo natural de l’invictíssim rei Felip nostre Senyor, és més usada en tots els regnes”. I, sobretot, perquè “no es vol posar a perill de ser reprès i mal notat”. Insisteix al lector que el perdoni per escriure en llengua aliena, “**puix ni jo podia servir-te d’altra manera, ni pagar l’obligació que tinc i dec a la meva pàtria, per la qual, segons Ciceró, no s’ha de témer cap perill**”.

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

LLIBRES ORIGINALMENT EN CATALÀ TRADUÏTS AL CASTELLÀ (V)

Pel bisbe d'Oriola, **Josep Esteve** (1595)

“cuando los pueblos están sujetos al mismo imperio, los vasallos tienen la obligación de aprender la lengua de su dueño” (Rafanell, 22).

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

LLIBRES ORIGINALMENT EN CATALÀ TRADUÏTS AL CASTELLÀ (VI)

Francesc Tarafa

Havia publicat, al 1552 el llibre *Dels pobles, rius y montanyes de Espanya*. Es va traduir al llatí,

...però **“del text català no se’n sap res”**

(“Pròleg” d’Alexandre d’Armengol i de Pereyra, al llibre d’En Francesc Tarafa, *Crònica de Cavallers Catalans*, Asociación de Bibliófilos, Barcelona, 1952, vol. I, p. xvj. [Quadern meu, 1]).

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

LLIBRES ORIGINALMENT EN CATALÀ TRADUÏTS AL CASTELLÀ (VII)

Martí de Viciana

A la Dedicatòria de las *Alabanzas de las Lengua Hebrea, Griega, Castellana y Valenciana* (València, Joan Navarro, 1574)

... demana al Senat que el “perdoni per haver passat aquesta obra del valencià al castellà; que per la mateixa causa haguí de passar la *Chronica de Valencia*, i el *Llibre de la Noblesa, Armes y Blasons*, i el *Llibre de Recreació dels dies calorosos de juliol*, que després d’haver-los compilat, en la traducció de tots ells tinguí altre tant treball solament per fer-los comunicables a moltes altres Províncies”, per bé que l’havia escrita en català perquè tots els qui parlen castellà “tornin a la seva llengua natural, que de la teta mamaren i no la deixin per cap altra del món, puix en la seva propietat a moltes excedeix”. Com diu En Joan Fuster, “**redactà els originals en català i hagué de traduir-los per publicar-los**” (*Hª del País Valencià*, III, p. 294).

Cf. Vicente Ximeno, *Escritores del Reyno de Valencia*, vol. I, p. 168 i Martí de Viciana, *Alabanzas de las lenguas*; Francisco Aguilar, València, 1877, p. 18.

LLIBRES ORIGINALMENT EN CATALÀ TRADUÏTS AL CASTELLÀ (VIII)

El Braç Popular denuncia a les Corts de Montsó de 1585 els **greuges a què “els frares de la terra són sotmesos, entre els quals hi ha la comminació de parlar «en cristiano»”** (Rafanell, 32)

Marc Antoni Ortí

Secretari del Consistori de València,

...es queixava al 1640 de “la molta abundància que y ha de subjectes que els pareix que tota la sua auctoritat consistix en parlar en castellà” (Rafanell, 28)

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

LLIBRES ORIGINALMENT EN CATALÀ TRADUÏTS AL CASTELLÀ (IX)

“Tot i que posaren silenci a les llengües, no el pogueren posar a les plomes, les quals amb més llibertat que les llengües solen donar a entendre a qui ho vol allò que està enclòs a l'ànima”

De qui és aquesta afirmació?

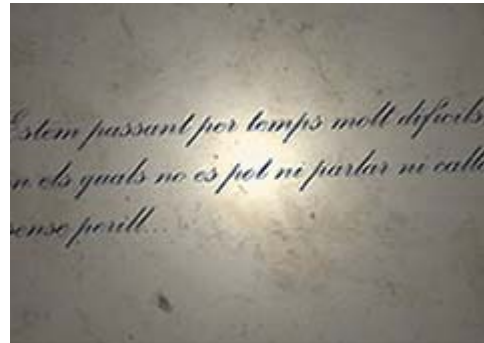

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

LLIBRES ORIGINALMENT EN CATALÀ TRADUÏTS AL CASTELLÀ (IX)

“Tot i que posaren silenci a les llengües, no el pogueren posar a les plomes, les quals amb més llibertat que les llengües solen donar a entendre a qui ho vol allò que està enclòs a l'ànima”

Cervantes, Quixot
1a part, cap. XXVIII

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

LLIBRES ORIGINALMENT EN CATALÀ TRADUÏTS AL CASTELLÀ (X)

Segons En Diego Romero Lucas, en parlar de les edicions en català del segle XVI:

“És molt destacable el fet que han desaparegut quasi totalment les obres literàries impreses en aquesta llengua [catalana], a excepció d’algun certamen poètic en honor de la mare de Déu o d’algun sant”.

“A més, ni tan sols es reimprimeixen les grans obres d’autors valencians de finals del segle XV i principis del XVI, que tan presents va estar en els orígens de la impremta valenciana: Joan Roís de Corella, sor Isabel de Villena, Jaume Roig o el Tirant lo Blanc”

(«La Impremta a València a la fi del segle XVI», *Del Tirant al Quixot. La imatge del Cavaller*, p. 99).

LA PÀTRIA (I)

1737: Gregori Mayans escriu una biografia per a l'edició anglesa del Quixot de J. i R. Tonson. Mayans reconeix que “**després de mort, moltes pàtries se l'afillen**. Esquivias diu que és seu. Sevilla li nega aquesta glòria i la vol per a ella. Lucena té la mateixa pretensió. Cada una al·lega dret i cap no el té” (p. 7)

A cap de les ciutats anteriors no s'ha conservat rastre de la seva vida allà ni fama, ni descendents i ni els seus escriptors il·lustres l'hi esmenten. Per En Mayans hi ha un silenci estrany sobre el seu lloc de naixement, perquè **En Cervantes “com a molt va dir que era «hidalgo»** sense afegir cap circumstància que indiqués el seu solar”

LA PÀTRIA (II)

En Mayans escriu que “tinc per cert que la pàtria de Cervantes fou Madrid”, fonamentant-se en un poema seu del *Viatge al Parnàs*, que fa:

“A Dios, dige a la humilde choza mía.
A Dios Madrid”

I que conclou: “hoy de mi patria i de mi mismo salgo”

Però en un altre indret d'aquest mateix *Viatge*, escriu Cervantes: “Estant jo a Valladolid portaren una carta a casa meva...”, amb la qual cosa la contradicció és patent.

Però el mateix que deia En Mayans per als altres pobles, serveix també per Madrid, perquè tampoc no hi ha res. De fet, **avui dia, no hi ha ningú que esmenti Madrid ni cop a lloc de naixement, ni com a lloc de la seva família**. I ja hem vist com ell mateix també deia ser de Valladolid.

LA PÀTRIA (III)

És a dir: **Cervantes va morir al 1616**. Al 1737 feia només 119 anys de la seva mort. 100 anys després de morir, el seu primer i més documentat biògraf tampoc no sabia on havia nascut. O ho sabia, i per això va escriure el seu pròleg-biografia, però ja va sortir retocat.

També en una Informació feta a Alger davant fra Joan Gil, datada el 10 d'octubre de 1580, Cervantes assegura dues vegades que és “natural de la vila d'Alcalà de Henares, a Castella, i al present estant en aquest Alger, rescatat per marxar en llibertat”.

I en uns plets de finals del segle XVI, ell mateix confirma que és fill de Còrdova. Però En **Jean Canavaggio**, a la seva biografia *Cervantes* (2003) afirma que “**el seu silenci sobre els seus orígenes cordovesos, la seva negativa a indicar el seu propi ofici esbossen una penombra que torba l'historiador**” (p. 60)

LA PÀTRIA (IV)

Ara, a més de la dificultat de saber on havia nascut, per En Canavaggio “resulta impossible fer llum plena sobre les seves ascendències” (p. 50)

I a finals del segle XIX, al 1878, Nicolàs Díaz de Benjumea, publicava *La Verdad sobre el Quijote. Novisima Historia Critica de la Vida de Cervantes*: Hi afirmava que una gran “**varietat de passatges de les seves obres**” han quedat “**encoberts sota alguna disfressa**”, sobretot “molts dels materials importants per a la formació de la seva biografia”. I assegura, sorprèn que, tot i que “el més important per a escriure la seva vida, és donar compte del seu passat i família, no va voler deixar-ho consignat; encara més: tingué el propòsit deliberat de fer-ho així” (p. 2).

Amb la qual cosa reconeix que hi ha hagut una **intenció deliberada a l'ocultació del seu passat**.

LA PÀTRIA (V)

Modernament, l'Andrés Trapiello, al seu llibre *Las Vidas de Miguel de Cervantes*, editada al 1993, diu que d'En Cervantes “**és molt més el que ignorem del que sabem**”. I sobre els seus orígens, apunta: “Aquesta dada tan senzilla, que Alcalà de Henares sigui la pàtria d'En Cervantes, ha costat segles de dilucidar-ho. Hi ha hagut disputes; els erudits s'han llançat ganivetades en els carrerons dels seus butlletins; alguns copiaren falses proves”.

Assegura que “**la pàtria d'En Cervantes ha estat, successivament o al mateix temps, Alcàsser de Sant Joan, Consuegra, Sevilla, Lucena, Madridejos, Herencia, Madrid, Toledo, Alcalà de Henares...**”.

I conclou: “Cervantes, que té bona memòria per als detalls exactes, no ens digué mai el nom del seu poble. De vegades, fins i tot, menteix sobre el seu origen i jura, per tal de beneficiar una causa o un veí, haver nascut a Còrdova.

LA PÀTRIA (VI)

“Es confessà sovint veí d’Esquivias, de Toledo, de Sevilla, de Madrid, però d’Alcalà d’Henares no diu res. Com el seu propi personatge Quixot, En Cervantes sembla haver velat el nom de la seva pàtria a fi que, en els segles venidors, se la disputessin tots els llocs de La Mancha”.
Que es com dir que algú ha amagat aquest lloc perquè en el futur se’l considerés castellà.

César Brandáriz (*Cervantes decodificado*, 2005) demostra que el document de fe de **baptisme d’Alcalà d’Henares** està falsificat: hi ha escrit el nom *Miguel* al marge amb lletra i tinta diferents i el batejat no es diu Cervantes, sinó

Carbantes

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

any de 1547

Yo el Rey me he acordado que el mes de octubre año del nacimiento
de Miguel de Cervantes y Quintero que vive años fue bautizado en
esta villa de Xixona de donde es natural y su padre se llama Juan de
Cervantes y su madre Juana de Torres y fue bautizado en la iglesia
de San Juan de la villa de Xixona a los tres dias de nacido
en el mes de octubre de mill e quinientos e setenta e siete años
de la era de mill e quinientos e setenta e siete años
de la era de mill e quinientos e setenta e siete años

El Bachiller
Serrano

any de 1547

Yo Miguel de Cervantes de la villa de Xixona de la provincia de Valencia
de quarenta e siete años fue bautizado
en la iglesia de San Juan de la villa de Xixona
de la provincia de Valencia a los trece dias
de mayo de mill e quinientos e setenta e siete años
Yo el dicho Miguel de Cervantes

Miguel

Ar. Santos

Charlitz
Serrano

HI VA HAVER DOS MIGUEL DE CERVANTES (I)

El que no es pot negar és que realment hi va haver algú de carn i ossos a Alcalà de Henares dit Miguel de Cervantes, però la biografia del qual no s'acorda en absolut amb la del nostre autor.

De la mateixa manera que, tal com s'ha demostrat, **hi ha dos Cristòfors Coloms**, un de genovès, plebeu, analfabet i llaner i un de català, noble, cultíssim i home d'Estat, també hi ha hagut un desdoblament en la personalitat d'En Cervantes.

Tenim el Cervantes documentat d'Alcalà de Henares, fill d'un pobre metge de poble que en el moment de la seva mort només tenia 3 llibres, **i un Cervantes cultíssim, militar i vinculat a la Cort Reial.**

D'acord amb els documents de l'època, la filla gran d'En Miguel de Cervantes, Isabel de Saavedra, era analfabeta (Canavaggio, 314).

HI VA HAVER DOS MIGUEL DE CERVANTES (II)

Per l'Andrés Trapiello, amb prou feines sabem res del seus avis, “i encara amb moltes llacunes. **Els seus avis materns foren llauradors d'Arganda, Aragamasilla, Barajas o algun altre poble proper a Madrid. Llauradors acomodats de l'època; és a dir, més aviat pobres**” (p. 21).

En canvi, En Cervantes, a 21 de maig de 1590, envia un memorial al Consell d'Índies on demana “un ofici a les Índies, dels tres o quatre que al present estan vacants, que l'un és la comptadoria del nou Regne de Granada, o la Governació de la província del nou Regne de Granada, o la Governació de la província de Soconusco a Guatemala, o comptador de les galeres de Cartagena, o corregidor de la ciutat e la Paz”, perquè el seu desig “és continuar sempre al servei de V. M. i acabar la seva vida com ho han fet els seus avantpassats” (Canavaggio, 224).

HI VA HAVER DOS MIGUEL DE CERVANTES (III)

Així, segons En Trapiello, “Resulta difícil determinar si En Cervantes tingué, mentre estigué a Sevilla, tracte amb literats. Efectivament, els tingué amb llibres i això és cosa provada, perquè el seu nom apareix a la subhasta que es féu dels béns d’un bibliòfil i diletant, en què comprà «quatre llibrets daurats, de lletra francesa» i una *Vida de Santo Domingo*, tot per l’elevada suma de cinc-cents ducats, cent vuitanta-set mil maravedisos, més del doble del que la seva dona havia heretat de la seva mare. **Què feia un home com Cervantes gastant-se els diners en aquests dos tomets luxosos?** És una cosa que ens suspèn. No és fàcil imaginar-lo tan proper a aquest luxe, si la seva vida no distava de la misèria, ni de les fatigues, entre mossos de quadra, posaders barbàrics i hidalgos de no-res”.

Segons En Jean Canavaggio, a qui costa moltíssim lligar tota la informació que té d’En Cervantes d’una forma lògica i amb ordre cronològic, **“tal vegada arribi un dia en què es descobreixi que hi hagué dos Miguel de Cervantes”** (p. 86)

CONTRA CASTELLA (I)

A *La Casa de los Celos*, escriu que **“Este español me atosiga/ que siempre aquesta nación/ fue arrogante y porfiada”** (A. Castro, 219)

Al *Persiles y Segismunda* hi llegim: “Y este nuestro bárbaro español, en cuya arrogancia debe estar cifrada la valentía de todo el orbe” (Castro, 219)

Als *Baños de Argel*:

Que mal conoces la canalla terca,
porfiada, feroz, fiera, arrogante,
pertinaz, indomable y atrevida!”.
(Castro, 220)

Segons Américo Castro, “El feix de prejudicis o preocupacions que Cervantes projectava sobre Espanya, il·lumina especialment aquestes notes de desmesura que tant havien de ferir la seva pupil·la: **arrogància, gust per la fatxenderia i vanaglòria. Els estrangers havien començat a posar de relleu aquest aspecte del caràcter espanyol**” (p. 220)

CONTRA CASTELLA (II)

I Morel-Fatio ha escrit que la condició de Don Quijote “crec que constitueix la principal intenció del llibre: la **crítica de l’hidalgisme, la plaga de la societat espanyola que Cervantes, millor que ningú ha sabut mesurar fins al més profund**”. (Cf. A. Castro, 221).

Per això Cervantes pinta un **boig com a concreció, icona i símbol de l’ànima castellana, que recupera la raó a Barcelona**, la capital de l’imperi català.

Contràriament al que pensaven la majoria d’escriptors castellans, Cervantes està en contra del manteniment de Flandes a qualsevol preu i En Castro considera que “potser era partidari Cervantes del que anomenaríem avui una política mediterrània”, és a dir catalana.

ELOGIS DE CATALUNYA_(I)

Al *Persiles y Segismunda*, escriu: “**els cortesos catalans, gent enutjada, terrible pacífica, suau; gent que amb facilitat dóna la vida per l’honra, i per defensar-les ambudes, s’avancen a si mateixos, que és com avançar-se a totes les nacions del món**”.

Agustín de Amezúa, puntualitza: “De cap altra província d’Espanya ni dels seus habitants va escriure en Cervantes tants i tan colorosos elogis, que tal vegada siguin alguna cosa més que un tòpic literari, i responguin més aviat a records personals seus, a una íntima gratitud per esdeveniments ocorreguts en aquella ciutat o regió, de molt cars records per a ell, però que avui desconeixem totalment” (Cf. Amezúa, II, 351).

De Barcelona, en diu a les *Dues Donzelles*: “Els admirà el formós lloc de la ciutat i l’estimaren per la flor de les belles ciutats del món, honra d’Espanya, empara d’estrangers, escola de cavalleria, exemple de lleialtat”.

ELOGIS DE CATALUNYA (II)

De València exalta “la grandesa del seu lloc, l’amenitat del seu entorn, i finalment tot allò que la fa formosa i rica sobre totes les ciutats, no només d’Espanya, sinó de tot Europa” Quixot, II, llibre III.

Lloa també la “formosor de les **dones, la seva extremada netedat i graciosa llengua**, amb què només la portuguesa pot competir en ser dolça i agradable”,

Per la qual cosa En Francesc Martínez i Martínez opini que “un fill d’aquesta terra no en prodigaria lloances majors” (St. Fco, Cervantes y Vcia., 45).

Don Quixot va a Saragossa, on vol “guanyar fama sobre tots els cavallers aragonesos, que seria guanyar-la sobre tots els del món” (Quixot, 2a part, IV)

Per tot plegat, l’Américo Castro escriu que “és notable que la major atenció de Cervantes, i la seva simpatia, vagi cap a les regions no castellanes” (p. 230).

ELOGIS DE CATALUNYA (III)

Ataca la persecució religiosa perpetrada per la monarquia castellana en boca del morisc Ricot: **“El que em té admirat és no saber per què se n’anà la meva dona i la meva filla abans a Berberia que a França, on podia viure com a cristiana”**. Per A. Castro, “sense cap mena de dubte, aquesta afirmació implica la contrària respecte a Espanya” (p. 299).

I segons Rosenkratz: “Cervantes era un veritable espanyol; però l’esperit crític que s’hi albergava, el geni reformador que l’animava eren aliens a la seva pàtria” (Castro, 55, nota 3).

NOMÉS CAL ESCRIURE EN CATALÀ

- Pere Miquel Carbonell sostenia que “és groseria scriure d'altra llengua sinó de la sua mateixa, o aldamenys en latí” (Rafanell, 62)
- En Pep Nadal cita l'humanista Antoni Agustí, per qui, **“el duc Ferran de Cardona parlava sempre en català, i en preguntant-li l'Emperador per què no parlava castellà, respongué per no mentir”** (Rafanell, 25)
- El virrei Francesc de Montcada, que l'any 1580 s'adreçarà en castellà als ciutadans honrats de Barcelona, “i això li valdrà una severa protesta” (Rafanell, 27)
- **En Cervantes escriu també en defensa de les llengües vernacles i contra el canvi de llengua: Si “parla en una altra llengua que la seva, no li guardaré cap respecte; però si parla en el seu idioma, el posaré sobre el meu cap”** (Quixot, 1a Part, cap. VI).

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

RELACIONS AMB CATALUNYA (I)

D'una lectura atenta del *Viatge al Parnàs*, En Martí de Riquer en treu la conclusió que En Cervantes va passar la seva joventut a **Nàpols i Sicília** (Leer a Cervantes, 87)

Vers el 1567, **Cervantes té un conflicte a la Cort i segons Trapiello va marxar a València i d'aquí a Barcelona**, abans de sortir cap a Roma, on li trobem ja al 1569.

A Roma entra al servei del cardenal Juli Acquaviva i Aragó i viu a casa seva. Però el cardenal va sortir cap a Roma des de Barcelona, per la qual cosa un gran tou d'autors creuen, en conseqüència que En Cervantes també hi seria.

Deixa el servei del cardenal i se'n va a València, on s'allista aquí a la companyia d'En Miquel de Montcada, per anar a la batalla de Lepant. Per En Martínez i Martínez, **“han estat valencians els seus companys a l'exèrcit durant diversos anys”** (p. 47).

RELACIONS AMB CATALUNYA (II)

L'estol salpa de Barcelona, el 26 de juny de 1571 (Navarrete, 14)

Després de la batalla, l'estol trona a Messina, on es recull. Aquí desembarca Cervantes i ingressa a l'hospital, al 1574 (Leer Cervantes, 49). El trobem a Sicília, almenys entre 1572 i 1574, on és a Palerm.

A Nàpols i Messina hi troba antics companys d'armes com els valencians Andreu Rey d'Artieda i Cristòfor de Virués.

El novembre de 1574 dóna per acabada la seva vida militar. Roman a Nàpols fins al novembre de 1575, en que **torna cap a Espanya a bord de la galera *So* rumb a Barcelona** (Canavaggio 122).

“No gaire lluny de Cadaqués o Palamós” (Canavaggio, 123), la galera és capturada per Arnau Mamí i deportat a Alger, entre d'altres molts cavallers i gent principal (Trapiello, 70). En demanen rescat perquè era un capità.

RELACIONS AMB CATALUNYA (III)

Per En Martínez i Martínez, Cervantes “ha tingut, durant el captiveri tracte gran i íntim amb les gents d’aquesta terra” de València (p. 47).

Intenta una fuga amb un valencià dit Onofre Eixarch (Canavaggio 143).

El valencià fra Jordi d’Oliver i fra Jeroni Antich surten cap a Alger a rescatar-lo, on desembarquen al 20 d’abril de 1577. **La fuga, on també hi ha implicat el virrei de València** (Canavaggio, 137) fracassa.

Al cap de poc **s’arma de Mallorca una fragata a rescatar-lo** (Canavaggio, 134) i Felip II fa diverses gestions per aconseguir la seva llibertat a través de **comerciants valencians** (Canavaggio, 137)

Al 1577 és alliberat el seu germà. El 24 d’agost surt d’Alger, amb un grup de més de cent presoners i torna a Espanya. **El 1r de setembre assisteix a una missa d’acció de gràcies a la Catedral de València** (Spunberg, 50-51). **Porta cartes dirigides als virreis de Mallorca i València** perquè mirin d’aconseguir la llibertat dels qui encara queden a Alger (Spunberg, 53)

RELACIONS AMB CATALUNYA (IV)

Al 1578, la seva mare, des de València, demana al Consell de Guerra autorització “per exportar a Alger vuit mil ducats de mercaderies” del Regne de València (Canavaggio, 139), la qual cosa li concedeix el virrei i Cptà. Gral. de València (St, Fco., Cervantes y Vcia., 27)

Al juny de 1578, l'Orde de la Mercè **autoritza el comerciant valencià Ferran de Torres a fer-se càrrec de la tramitació** del rescat d'En Cervantes (Spunberg, 58).

Al 1579 trava amistat a Alger amb el poeta sicilià Antonio Veneziano (Leer Cervantes, 56)

RELACIONS AMB CATALUNYA (IV)

El 1580 torna a Dènia i d'aquí, amb d'altres captius, arriba a València, on són acollits al convent dels Trinitaris (Canavaggio, 149). I després “tingueren lloc les processons que s'acostumen a fer en acció de gràcies” (Trapiello, 84). Hi ha una evocació d'aquesta tornada a *El amante liberal*, que diu que...

“l'endemà veieren davant d'ells la desitjada i estimada pàtria; es renovà l'alegria als seus cors, s'esvalotaren els seus esperits amb el nou contentament, que és un dels més grans que en aquesta vida es pot tenir, arribar després de llarg temps de captiveri sa i estalvi a la pàtria” (Canavaggio, 149)

S'està uns mesos a València, on manté contactes amb els poetes valencians i sovinteja la botiga de Joan Timoneda (Canavaggio, 150)

Escriu *Los baños de Argel*, una obra dedicada a Miquel d'Aranda, un “sacerdot valencià que, sens dubte, fou lapidat i cremat davant seu” (Canavaggio, 130).

RELACIONS AMB CATALUNYA (IV)

Al 1582 la seva mare intenta vendre al comerciant valencià Joan de Fortuny una llicència comercial que guardava de l'època en què els seus fills eren presos a Àfrica (Spunberg, 69)

Al 1584, rep el suport d'Ascani Colonna, futur virrei d'Aragó.

Al 1590 una seva neboda trenca el matrimoni amb Pere de Lanuça i Perellós, un membre de l'alta aristocràcia aragonesa (Spunberg, 122), i **germà del famós Justícia d'Aragó** (Leer Cervantes, 70).

Al 1595 obté el primer premi d'unes justes poètiques organitzades pels dominics de Saragossa (Spunberg, 123).

Abans del 1604, possiblement al 1603, s'edita el Quixot a Barcelona. I al 1605 hi ha dues edicions a València.

RELACIONS AMB CATALUNYA (IV)

Al 1609, en ser designat el comte de Lemos, **Pere Ferrandis de Castre**, nou virrei de Nàpols, Cervantes intenta formar part de la seu seguici administratiu. **Es trasllada a Barcelona al 1610, on va intentar entrevistar-se amb el comte**, però només ho va poder fer amb el seu vell amic Lupercio Leonardo de Argensola, aragonès (Leer Cervantes, 79).

D'acord amb una molt difosa tradició oral i escrita, En Cervantes tenia una casa a Barcelona, on, segons En Martí de Riquer, escriuria alguns fragments del *Quixot*.

Per **En Riquer, En Cervantes va residir a Barcelona al 1610** (Leer Cervantes, 80). I ens diu que “**el seu viatge per Catalunya i el seu coneixement de Barcelona influïren poderosament a l'última secció de la segona part del Quixot**” (80).

RELACIONS AMB CATALUNYA (V)

El 1613, el comte de Lemos, Pere Ferrandis, Virrei de Nàpols, comença a passar-li un subsidi financer (Spunberg, 176). Cervantes li dedica la Segona Part del Quixot.

Al 1614 es publica **El Quixot d'Avellaneda**, a Catalunya. Du peu d'impremta de Tarragona, però En Fco. Vindel ha fet veure que les lletres eren de la **impremta barcelonina d'En Sebastià Cormelles**

[“Introducció” de Martí de Riquer al *Quixot* d'Avellaneda, xcviij].

A la segona Part del Quixot, aquest, a Barcelona, assegura que s'hi està imprimint el fals Quixot de l'Avellaneda.

CERVANTES NO ES DEIA CERVANTES

Al pròleg de la 1a edició de les *Novel·les Exemplars* (*Novelas Ejemplares*) d'En Miguel de Cervantes (1613), ell mateix hi escriu, referint-se a la seva pròpia persona:

"Aquest, dic, que és el rostre de l'autor de La Galatea i de Don Quixot de la Manxa i de qui va fer el Viatge del Parnàs, a imitació del de Cèsar Caporal Perusino, i altres obres que van pel món esgarriades, i, potser sense el nom del seu autor. Es diu comunament Miguel de Cervantes Saavedra".

És a dir, que En Cervantes ens diu que no es diu Cervantes, sinó que s'ho diu comunament. Però, quin és el significat d'aquest mot? Segons el Diccionario de la Lengua Española, de la Real Academia Española, "Comunamente" o "comunmente" significa "de uso, acuerdo o consentimiento común" i, en la segona accepció, "frecuentemente".

CERVANTES NO ES DEIA CERVANTES (II)

És a dir que En Cervantes només es deia Cervantes de tant en tant i de comú acord. De comú acord amb qui? Amb l'oficialitat censora, és clar.

A més a més, en el pròleg, com hem pogut llegir, també ens assegura que moltes obres seves estan estampades sense el seu nom. I, donat que no es coneixen anònims serventins o cervantins, cal deduir, forçosament, que el nom que apareix a les seves obres impreses, tampoc no és reconegut per Cervantes com el seu nom propi.

SERVENT CATALÀ (I)

Sabem, doncs, que un dels dos Miguel de Cervantes o alguns aspectes del Miguel de Cervantes que coneixem, era de **classe alta i militar**, que va estar a Flandes i Lepant, a les campanyes d'Oran i La Goleta. **Que resideix a Nàpols, Sicília, València i Barcelona**. Que els seus avantpassats havien servit tots a la Cort. I que, per això mateix, ell també demana un càrrec a la Cort. I esdevé recaptador d'impostos del fisc reial.

Que és un **gran escriptor**, amb una formació cultural tremenda, que **llegeix molt en italià**, llengua i cultura d'on li provenen un cúmul d'expressions i referències, que té amics a València i Sicília i que **denuncia la política castellana i uniformitzadora dels reis d'Espanya**, justament en un moment en què l'Estat començava a endurir la seva actitud contra la independència jurídica i política dels diferents regnes de la Corona d'Aragó.

Hem vist que era **favorable a una política catalana mediterrània**.

SERVENT CATALÀ (II)

Quina nissaga, doncs, a Catalunya, hi havia qui s'hi pogués identificar? Sabem que a una branca dels Servent mallorquins van passar a Castella, on es van passar a dir Cervantes. Eren, per tant, els Cervantes uns Servent?

D'entrada coincideix que **els Servent valencians eren una família noble**. Un Berenguer Servent, procedent de Perpinyà, **va participar a la conquesta del Regne de València, amb En Jaume I, provinents de Perpinyà i es va instal·lar a Xixona. El rei li va concedir el Castell Roig, a Ibi. A Xixona hi va tenir dilatada i duradora descendència.**

En Gaspar de Escolano ens diu a la *Historia de la Insigne y Coronada Ciudad de Valencia* que “En Jeroni Servent serví el rei Felip II en totes les ocasions del seu temps, per espai de quaranta anys, com foren els socors d'Oran i de la Goleta o Tunis i la presa del Penyal de los Vélez de la Gomera. Després passà a la guerra de Flandes, amb els seus germans Andreu i Felip, on assistiren tot el temps que governà aquells estats el duc d'Alba i se senyalaren a la batalla de Sant Guillem [...]. D'allà passaren a Holanda, al setge d'Harlem, en què foren volats els tres germans d'una mina i quedaren maltractats”.

SERVENT CATALÀ (III)

Curiosament, hi ha un Felipe de Cervantes que escriu uns versos a Santa Elena.

Els Germans García Caraffa ens diuen que **el solar dels Servent radicà a Puigerdà i s'estengué per tot Catalunya**. I a l'autobiografia que Cervantes ens dóna d'ell mateix ens diu que “en un lloc de les muntanyes [...] tingué principi el meu llinatge”, Quixot, I, XXXIX.

Els Servent, per tant, són al Principat de Catalunya, al Regne de València i també a Nàpols, on el barceloní i patró de galeres Lluís Sirvent fa d'ambaixador del Rei Alfons davant dels emissaris egipcis de a Rodes, els anys 1429-30 (Alfonso el Magnánimo, 367, nota).

Servent al s. XIV:

Garcia Sirvent, canceller del rei Pere III.

Bartomeu Sirvent: secretari de Pere III i de Joan I. Fou, segons Joan Fuster, un dels “introdactors i mestres del nou estil cancelleresc”, que va influir profundament en les notaris de València.

SERVENT CATALÀ (IV)

Altres Servent, segle XV, són:

Bernat Sirvent, lloctinent del Tresorer d'Alfons IV (Dietaris Genral.)

Francesc Sirvent, jurista

Jofre Servent, mercader de Barcelona i Conseller

També un Jofre Servent és receptor dels rèdits reials i de la batllia general, durant la revolta catalana contra Joan II, al 1461.

Berenguer Servent, cònsol de catalans a Alexandria.

Sabem que Cervantes era un admirador de Lluís Vives, que glossa en diferents ocasions a les seves obres. I que un Francisco Cervantes de Salazar fins i tot tradueix la *Introducció i camí a la saviesa*, d'En Vives. Els Servent són parents directes dels Vives de València. I a Barcelona, és un altre Vives, En Rafel Vives, el primer a editar les dues parts del Quixot en un sol llibre, al 1617.

SERVENT CATALÀ (IV)

Segons alguns autors, **En Cervantes va ser parent d'En Gaspar Cervantes de Gaeta** (1511-1575). Aquest Cervantes va ser Inquisidor a Saragossa, de 1555 a 1561; Arquebisbe de Messina (1561), de Salern (1564) i de Tarragona (1568), on va morir i on és enterrat a la Catedral.

Al 1575 va editar a Barcelona, a l'impremta d'En Jaume Cendrath, unes *Instruccions y advertiments molt utils y necessaris per a les persones Ecclesiastiques*, en català.

Els Servent Catalans que provenen de Puigcerdà diuen en els seus armoriais que es van estendre per tot Catalunya, València i Amèrica.

Però els que realment trobem a Amèrica són els Cervantes.

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

SERVENT CATALÀ (V)

Els **Servent de Barcelona** estan emparentats amb els **Colom-Bertran**. Cervantes ens diu que En Sanç de Cardona era el marit de Maria Colom, la néta del Descobridor. I a la Biblioteca Colombina hi ha uns quants llibres d'En Cervantes.

Finalment, si En Cervantes hagués estat català, n'hauria d'haver quedat alguna mena de referència.

Aquí la tenim: L'Andreu Bosch ens diu, al seu *Sumari*, de 1628, que entre els autors dels diversos Regnes de Catalunya que “proven la innata fidelitat de la nació catalana” hi ha En “MIQUEL de Cervantes”.

“ESCRITORES QUE HAN FLORECIDO” (I)

DIEGO SAAVEDRA FAJARDO, *República Literaria*, edició i notes de Vicente García de Diego [segons el text de 1612], Ediciones “La Lectura”, Clásicos Castellanos-46, Madrid, 1922

- “**Florecieron** después el Marqués de Santillana, Garcisánchez, Costana, Cartagena y otros”, p. 107
- “En Portugal **floreció** Camoes”, p. 109
- “Casi en aquellos tiempos **floreció** Cetina”, p. 110.

VICENTE XIMENO, *Escritores del Reyno de Valencia*, chronologicamente ordenados desde el año M.CC.XXXVIII. de la Christiana Conquista de la misma Ciudad, hasta el de M.DCC.XLVII.

- **Tomo I.** Contiene los **escritores que han florecido** hasta el año M.DC.L. y una Noticia Preliminar de los mas Antiguos; Valencia, 1747
- **Tomo II.** Contiene los **escritores que han florecido** desde el año M.DC.LI hasta el de M.DCC.XLVIII. y principios de XLIX, y cinco Indices...

Biblioteca Valenciana

ESCRITORES

DEL REYNO DE VALENCIA,

CHRONOLOGICAMENTE ORDENADOS
desde el año M.CC.XXXVIII. de la Christiana Con-
quista de la misma Ciudad , hasta el de
M.DCC.XLVII.

POR VICENTE XIMENO PRESBITERO,
Doctor en Sagrada Theologia , Beneficiado en la Santa Iglesia Metropolitana
de Valencia su Patria , y Academico Valenciano.

AL ILUSTRISSIMO , Y REVERENDISSIMO SEÑOR

DON ANDRES MAYORAL,
ARZOBISPO DE DICHA SANTA IGLESIA,
del Consejo de su Magestad , &c.

TOMO I.

CONTIENE LOS ESCRITORES QUE HAN FLORECIDO
hasta el año M.DCL. y una Noticia Preliminar de los mas Antiguos.

EN VALENCIA:

EN LA OFICINA DE JOSEPH ESTEVAN DOLZ, IMPRESSOR DEL S. OFICIO.
Año M.DCC.XLVII.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

Biblioteca Valenciana

ESCRITORES

DEL REYNO DE VALENCIA.

TOMO PRIMERO.

CONTIENE LOS QUE FLORECIERON
desde la Christiana Conquista de la Ciudad
hasta el año M.DCL.

Esta reproducción ha sido obtenida exclusivamente con fines de investigación y de estudio.
Esta reproducció ha sigut obtinguda exclusivament amb fins d'investigació i estudi.

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

Fundació
d'Estudis Històrics
de Catalunya

www.histocat.cat

“ESCRITORES QUE HAN FLORECIDO” (II)

Francisco Martí Grajales, Ensayo de un diccionario biográfico y bibliográfico de los *poetas que florecieron* en el reino de Valencia hasta el año 1700, Madrid, 1927

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

RELACIONS AMB CATALUNYA (IV)

MIGUEL DE CERVANTES

- 1 Escriu que els seu avantpassat han treballat a la Cort;
- 2 S'autoanomena “**el cigne del Túria**”;
- 3 Hom creu que havia de pertànyer a una **nissaga d'escriptors**;
- 4 **Demana el càrrec de Tresorer** de diversos regnes a les Índies i ell exerceix de recaptador d'impostos reial;
- 5 **Diu que “torna a la Pàtria” en veure la costa catalana del Regne de València**;
- 5.1 **Té amics a València**; hi imprimeix la 1a ed. coneguda d'*El Quixot*, en fa grans lloances; la seva mare hi és preparant el seu rescat i el del seu germà; mercaders valencians hi intervenen; el virrei de València en porta les gestions; el *Tirant* és la millor novel·la del món; **València és la ciutat més bonica d'Europa**;

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

ELS SERVENT

- 1 Són a les diverses cancelleries reials de la Monarquia Catalana;
- 2 Són a **Xixona i València**;
- 3 Són notaris, juristes, cancellers, **escriptors**;
- 4 Són tesorers a les cancelleries reials i un d'ells, **Jofre Servent (1461) és recaptador del fisc reial**;
- 5 **Nissaga catalana**;
- 5.1 Un germà d'En Miquel de Servent és el Lloctinent del Virrei de València;

RELACIONS AMB CATALUNYA (IV)

MIGUEL DE CERVANTES

- 6 Escriu que la seva família prové “d’un lloc al mig de les muntanyes”;
- 7 Reconeix que són tres germans;
- 8 Les armes dels Cervantes tenen com a senyal parlant un cérvol;
- 9 Hi ha uns Servent a Castella, que quan s’hi instal·len se’ls diu Cervantes;
- 10 Miguel de Cervantes combat a Flandes amb un seu germà;
- 11 Combat a les guerres d’Itàlia i del Nord d’Àfrica;
- 12 S’ha fet famós al servei del rei Felip II;
- 13 Té un braç esguerrat per culpa d’una ferida militar;

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

ELS SERVENT

- 6 Els Servent provenen de Puigcerdà;
- 7 A la família dels Servent de Xixona hi va haver 3 germans famosos;
- 8 El senyal parlant dels Servent és el cérvol;
- 9 Als Servent catalans se’ls anomena Cervantes als llibres supervisats;
- 10 Els 3 germans Servent combaten a Flandes;
- 11 També són a les guerres d’Itàlia i a les del Nord d’Àfrica;
- 12 Els tres germans s’han fet famosos a les ordres de Felip II;
- 13 Tots tres germans han quedat malmesos per culpa d’una explosió;

RELACIONS AMB CATALUNYA (IV)

MIGUEL DE CERVANTES

- 14 S'està a Nàpols i a Sicília. Té amics sicilians.
- 15 Té casa a Barcelona;
- 16 Fa elogis d'En Perot Rocaguinarda, perquè s'oposa als interessos de la Corona espanyola a Catalunya;
- 17 Revoluciona la prosa literària, que trobem plena de girs de cancelleria i catalanades;
- 18 Coneix perfectament els usos i el llenguatge dels mercaders;
- 19 Coneix perfectament els usos de la navegació i el llenguatge nàutic;
- 20 És un admirador i plagiador d'En Joan Lluís Vives; i En Rafel Vives edita el *Quixot* en un sol volum a Barcelona.
- 21 Es diu Miguel de Cervantes

“Miguel de Cervantes: català de Xixona”

ELS SERVENT

- 14 Els Servent són Cancellers a la Cort d'Alfons el Magnànim;
- 15 Els Servent tenen casa a Barcelona;
- 16 Els juristes catalans s'oposen als interessos uniformitzadors de la Corona espanyola;
- 17 Bartomeu Servent revoluciona la prosa cancelleresca a finals del s. XIV;
- 18 Són mercaders;
- 19 Són navegants i còsols;
- 20 Els Servent i els Vives són parents.
- 21 Existeix un Miquel de Servent, militar i escriptor

CERVANTES DE GAETA (I)

“Respecto a la Inquisición, ya he escrito que ésta no planteó respecto al idioma ningún *casus belli*. **Los procesos inquisitoriales están escritos en la primera mitad del siglo XVI en catalán.** Si vemos la recomendación de algún Inquisidor –como el extremeño Gaspar Cervantes de Gaete– en el sentido de la conveniencia del uso del castellano en la redacción de los procesos lo fue en orden de criterios de eficacia y funcionalidad administrativas, no de limitaciones de otro alcance.”

Cf. R. García Cárcel, *Felipe II y Cataluña*, p. 26

CERVANTES DE GAETA (II)

I nota 21: “El texto del Inquisidor-visitador Cervantes decía: «se advierte de un grande inconveniente que en mi parecer hay en los procesos del secreto y es que todas las informaciones que los dichos comisarios toman las reescriben en lengua catalana, la qual para acatarla a leer el inquisidor a menester uno y dos años y así el que viene a visitar esta Inquisición no puede bien ver ni visitar los procesos» (M. Peña, op. cit., p. 248). Conviene recordar que **Cervantes, que sería después arzobispo de Tarragona y fundador de esta Universidad, mandó traducir y publicar en catalán su *Avvertimenti per la persone ecclesiastiche* con el título *Instruccions i advertiments mot utils necessaris per a les persones ecclesiàstiques* (Barcelona, Jaume Cendrath, 1575). En septiembre de 1569, por otra parte, los inquisidores Mendoza y Gasco manifiestan que «no nos parecería mal que se leyeran los edictos en cathalán porque la gente de la comarca y de la tierra no entiende la lengua castellana»”.**

Cf. R. García Cárcel, *Felipe II y Cataluña*, p. 26

EDICIONS PERDUDES

1. El Patrañuelo

Primera parte de las Patrañas de Ioan Timoneda: en las quales se tratan admirables cuentos, gaciosas marañas, y delicadas invinciones para saber contar el sabio y discreto relatador ***agora nuevamente compuesto.***

Con privilegio Real por quatro años
Impresso en Velencia en casa de Joan Mey. Año M.D.XLvij.
Vendese en casa de Ioan Timoneda Librero.

2.- La vida del Lazarillo de Tormes/ y de sus fortunas: y adversidades. Nuevamente impressa, corregida y de nuevo añadida en esta segunda impression.

Véndese en Alcala de Henares en casa de Salzedo Librero.
Año de M.D.LIIII.

Enigma Cervantes

Documental sobre la figura de Cervantes. Quinze escriptors, historiadors i erudits, obren interrogants i eixamplen els dubtes sobre la figura de l'insigne autor del Quixot: Andrés Trapiello, Carme Riera, César Brandariz, Diego Romero, Ferran Juste, Frances Luttikhuisen, Henry Kamen, Joan Lluís Palos, Jordi Bilbeny, Josep Maria Micó, Màrius Serra, Martí de Riquer, Miquel Pérez Latre, Pere Sánchez i Rafael Beltrán.

Títol original: The Ant Bully

Direcció: David Grau

Intèrprets: Rafael Beltran, Jordi Bilbeny, César Brandariz, Martí de Riquer, Ferran Juste, Henry Kamen, Miquel Pérez Latre, Frances Luttikhuisen, Josep M. Micó, Joan Lluís Palos, Carme Riera, Diego Romero, Pere Sánchez, Màrius Serra, Andrés Trapiello

Producció: Pilar Montoliu, amb la participació de Televisió de Catalunya i el suport d'ICIC i ICAA.

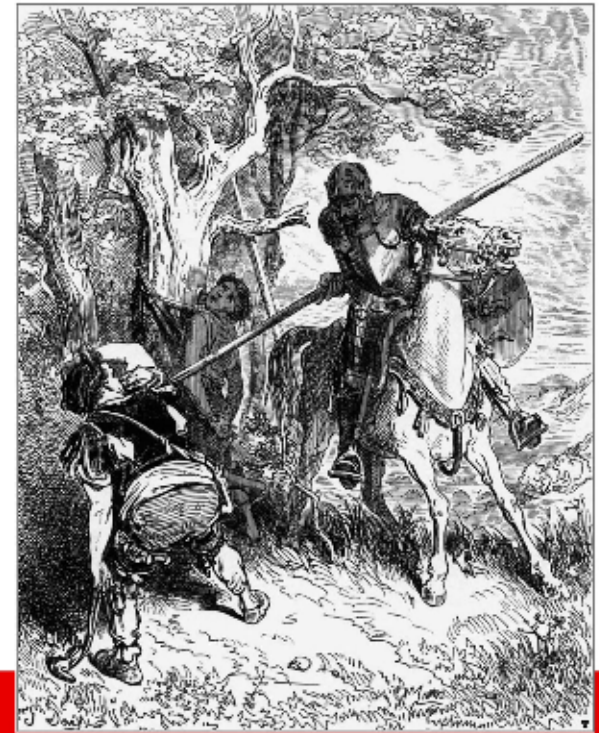
Distribució: Baditri

Miguel de Cervantes: català de Xixona

Proves i raons d'una ocultació

Conferència a càrrec d'en **Jordi Bilbeny**

 Fundació
d'Estudis Històrics
de Catalunya

Web www.histocat.com

Telèfon 93 240 12 05

Fax 93 200 65 94

Adreça Borí i Fontestà 41

08017 Barcelona

Catalunya

E-mail info@histocat.com